

Toxinológia – fuzáriumkísérleti tapasztalatok

Székesfehérvár – Debrecen

2013. 05.15-16.

Hivatkozások

- Szakcikk idézet: Agro Napló (Dr Mesterházy Ákos)
- Történeti és szakmai részek: Dr Mesterházy Ákos anyagai és közreműködése

Mi történt?

Az aflatoxin járvány és a megoldás lehetőségei Minőségi fordulat igénye a kukoricatermesztésben

Az aflatoxin különböző *Aspergillus* fajok, leginkább az *A. flavus* által termelt toxinja, pontosabban egy toxin-csoport (B1, B2, G1, G2), közülük a B1 a legfontosabb és ez fordul elő legnagyobb arányban. Erősen rákkeltő, mérgező vegyület és egyike azoknak, amellyel szemben a legkorábban állapították meg határértéket. Élelmiszerben az összes aflatoxin tartalom 4 mg/kg, azaz négy milliárdod rész, takarmányban az ajánlott határérték 20 mg/kg, de tejelő állományban csak 5 mg/kg. Ha a már jól ismert *deoxinivalenollal* hasonlítjuk össze, ott a humán felhasználásra kerülő búza szemtermésnél 1250 mg/kg, takarmányoknál állatfajoktól nagymértékben függ, de a különbséget jól mutatja. A legnagyobb problémát a tejben előforduló aflatoxin M1 és M2 okozza, ami a B1 és B2 tehénben átalakult változata és a határérték 0.05 mg/kg. A tejjel

Történet

- A 60-as évek közepén az *Aspergillus flavus* által termelt aflatoxin, a hatvanas évek végén és a hetvenes évek elején a zearalenon járványok keserítették a gazdák életét az ösztrogén hatású zearalenon toxin révén.
- A probléma régóta ismert, de a vizsgálati módszerek fejlődésével, az egészséges táplálkozás és a gazdaságos takarmányozás kérdéseinek előtérbe kerülésével nagyobb hangsúlyt kapott a védekezési lehetőségek kutatása.

Fertőződési feltételek

- Mind a *Fusarium*, mind az *Aspergillus* fajok fertőzéséhez mérsékelten meleg párás, nedves idő ideális. A fertőzés utáni időszakban a gombafertőzés fejlődéséhez a csapadékos és átlagos hőmérsékletű nyár a *F. graminearum*nak kedvez, a *F. verticillioides* az átlagnál melegebb száraz, az *Aspergillus flavus* viszont kifejezetten száraz és forró időjárást igényel. A felvázolt időjárási menetek egyben az adott toxinok felhalmozódásának is kedveznek.

Vélekedések

- Kivételes jelenség, nem érdemes nagyobb hűhót keríteni körülötte
- Nem szabad, hogy a közvéleményt túlzottan rátereljük és pánikot keltsünk – lám, az USA-ban 10x-es a határérték és Szerbiában is felemelték, „hogyan egészségesebb” legyen a tej
- A fuzárium nem nagy ügy, sok hibrid a fogékonysága ellenére is igen nagy termésekre képes
- A kukoricamoly nem okoz akkora termés kiesést mint ahogy az látszik, a nagy termőképesség képes azt kiegyenlíteni
- A fajták rezisztenciakutatása sok bizonytalanságot takar, az eredmények félrevezetőek lehetnek
- Mindent alá kell rendelni a takarmány- és élelmiszer biztonsági kérdésnek
- Senki sem teheti ki magát annak a kockázatnak, hogy nem tudja értékesíteni a terményét. Ha tényleg van igazolható különbség hibrid és hibrid között, akkor azt nyilvánosságra kell hozni

Tények

- Mind az állattenyésztésben, mind az energia célú (etanol) feldolgozás, mind az értékesítés során jelentős problémát okoz az elmúlt évi termés felhasználása, értékesítése
- Számos bizonytalanság tapasztalható a vizsgálati eredményeket illetően (pl.: az elsőre visszautasított szállítmány újraküldéskor már elfogadható eredményt adott)
- Ott keletkezett nagyobb probléma, ahol kisebb volt a termés
- Kísérleti eredmények igazolták, hogy nem csak habitus eredetű, hanem tényleges genetikai eltérés is lehet a különböző hibridek érzékenységét/ellenállóságát illetően

Hibrid	F. culm	F. gram	F. vert	Kontroll	Átlag
	13.05	6.57	2.36	1.19	5.79
	12.31	6.52	3.83	2.86	6.38
	15.00	6.61	3.35	1.26	6.56
	20.69	4.50	2.32	1.92	7.36
	14.24	7.41	5.51	2.42	7.39
	11.84	9.14	4.73	4.29	7.50
	13.31	8.47	5.71	3.02	7.63
	9.29	15.97	3.85	2.42	7.88
	7.14	15.71	5.87	3.29	8.00
	18.18	9.61	2.61	2.33	8.18
	15.81	8.69	4.73	3.91	8.29
	19.88	6.97	4.99	3.08	8.73
	20.19	6.74	5.23	3.30	8.86
	19.11	9.03	5.59	4.59	9.58
	17.33	13.39	3.78	4.43	9.73
	17.38	13.80	5.95	3.56	10.17
	14.12	17.15	5.95	3.68	10.23
	12.84	22.77	4.51	1.77	10.47
	17.19	18.33	5.24	1.88	10.66
	22.15	15.54	4.16	3.00	11.21
	11.18	23.20	6.33	5.48	11.55
	20.83	17.00	4.26	5.23	11.83
	26.39	15.37	6.94	3.40	13.03
	24.98	16.91	6.73	4.89	13.38
	19.53	22.61	8.35	4.80	13.82
	22.33	22.57	6.39	5.54	14.21
	20.47	33.99	4.70	2.87	15.51
	16.48	35.10	8.35	4.29	16.06
Átlag	12.79	11.07	5.85	2.56	7.578

Szelekciós alap

A számok arra utalnak, hogy lehet válogatni a hibridek között anélkül, hogy akár tenyésztőben, akár termésszintben kompromisszumot kellene kötni!

A leggyakoribb gombafajok és mikotoxinok

Aspergillus	Aflatoxin
Penicillium	Ochratoxin
	Patulin
Fusarium	Ochratoxin
	Patulin
	Zearalenon
	Trichotecenek
	Fumonisin

Védekezési/elkerülési lehetőségek

- Kiváló agrotechnika, és az el nem bomlott növényi maradványok felszínen maradásának kerülése
- Stresszhatások csökkentése
- Mindenfajta egyéb fertőződés és sebzéssel járó károkozás megelőzése
- Közvetett védekezés rovarölő szerekkel
- Közvetlen védekezés gombaölő szerekkel (!?)
- Ellenálló hibridek termesztése (!?)

Elhatározások

- A NÉBIH már ettől az évtől vizsgálhatja a hivatalos sztenderdeket, és a mesterséges fertőzés bevezetését tervezi a fajta-elismerési vizsgálatokba
- A MKK megkezdte az elismert hibridek vizsgálatát mesterséges körülmények között, és az eredményeket bemutatja a Top20 kísérletekben végzett felvételezések alapján is

A bevezetett vizsgálatok célja

- A kockázatok csökkentése, amelynek alapja a kisebb kockázati faktorú hibridek termesztése
- Fő célunk, hogy kidolgozzunk egy véleményezési rendszert, amely egy kockázati skálán megmondja, hogy mely toxinok termelésének tekintetében mely hibridek jelentenek kisebb kockázatot

Nem hisszük, hogy erre a kérdésre valaha is egyértelmű válasz szülessen!

A vizsgálatok elindításával kapcsolatos döntésünk alapja

Nem hisszük, hogy erre a kérdésre valaha is egyértelmű válasz szülessen, de meg vagyunk győződve, hogy a kockázat csökkenthető.

**Aki egyet ért velünk, és teheti, kérjük
támogassa a Magyar Kukorica Klub**

EGÉSZSÉGESEBB KUKORICATERMÉSÉRT

indított programját!

Már vannak, akik támogatják, csak csatlakozni kell!